

SLACHTA MARGIT NEMZETI SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

VAKVEZETŐ KUTYA KIKÉPZŐJE
SZOCIÁLIS ÁGAZATI KÉPZÉS
KÖZPONTI SZÓBELI TÉTELSORA

Jóváhagyta:

Csizi Péter
szociális ügyekért felelős helyettes államtitkár

Kiadva:

2023. november

A vizsgafeladat ismertetése: A vizsgázó központilag összeállított szóbeli tételsorból tételt húz. A tételen két kérdés szerepel, egy a látássérült személyek közlekedés-rehabilitációja, egy pedig a vakvezető kutya kiképzésének és munkába állításának ismereteire vonatkozik.

Felkészülési idő: 15 perc/vizsgázó

Válaszadási idő: 15 perc/vizsgázó

A tételek megválaszolásához az írásbeli felkészülés eszközein (papír, írószer) kívül segédeszközök nem használhatók.

Az első részben található vizsgakérdések azok, amelyeket a vizsgázó kap. A kérdések alatt található „*Kulcsszavak/kifejtés*” rész kizárólag a vizsgáztató számára készült, mely néhány szempont megadásával az értékelést segíti (azt a vizsgázó nem kaphatja meg).

A vizsgafeladat értékelésének szempontjai

- Feladat megértése, a lényeg kiemelése	0-10 pont
- Alapfogalmak ismerete, definiálása és alkalmazása	0-20 pont
- Tartalmi kifejtés, elvek, folyamatok ismerete és alkalmazása	0-30 pont
- Összefüggések értelmezése	0-16 pont
- Megfelelően felépített, világos, szabatos előadásmód	0-12 pont
- Szaknyelv alkalmazása	0-12 pont
Összesen adható maximum:	100 pont

A vizsgafeladat akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 51%-át (51 pontot) elérte.

1. tétel

A) Értelmezze a rehabilitáció fogalmát és példákon keresztül ismertesse a célját!

B) Egy négytagú, kertvárosi családi házban élő család jelentkezik nevelőszülőnek. Tájékoztassa őket röviden, hogy milyen feltételek mellett mi lesz a feladatuk! Ismertesse, hogy egy alapengedelmességi vizsgálattal rendelkező kutyával hogyan tesztelné az alkalmasságukat!

2. tétel

- A) Ismertesse a rehabilitáció fogalmát, különböző válfajait! Milyen kompetenciával rendelkező személyek vesznek részt a folyamatban?**
- B) Ismertesse a vakvezető kutyák kiválasztására alkalmazható módszerek, tesztek lényegi elemeit! Hogyan történik a kutya viselkedésének értékelése?**

3. tétel

- A) Ismertesse a rehabilitáció megvalósulásának helyszíneit, szolgáltatási sajátosságait!**
- B) Az egyik kliense jelentkezett, hogy a kutyáját nagyon nehezen tudja behívni, ha annak lehetősége van más kutyákkal játszani. Ilyenkor többnyire mások fogják meg és viszik oda hozzá. Magyarázza el, hogy milyen módon korrigálná a problémát az utógondozás során!**

4. tétel

- A) A látás elvesztése után milyen kompenzációs mechanizmusok teszik lehetővé a tájékozódást? Miért van szükség az érzékelés tudatos tréningjére?**
- B) Magyarázza el, milyen módszerrel/módszerekkel tudná rávenni a kutyát az önálló útkeresésre váratlan akadály esetén! Hogyan fejlesztené tovább a készséget, hogy a szemkontaktus kiiktatása után is biztonságosan működjön?**

5. tétel

- A) Ismertesse a látássérülés fogalmát, a leggyakoribb szembetegségeket és azok mindennapi kihatásait!**
- B) Milyen szempontok alapján választja ki a tenyészegyedeket, ha a cél az, hogy saját tenyészetből szeretne vakvezető kutya kiképzéshez megfelelő adottságú növendékállatokat? Milyen tenyésztési eljárásokat ismer a párok kialakítására, hogy megfelelő adottságú utódokat kapjon?**

6. tétel

- A) Ismertesse a látássérülés definícióit (jogi, BNO-10, pedagógiai, funkcionális meghatározások)!**
- B) Ismertesse a vakvezető kutyakiképzés speciális kiképzési programjának főbb elemeit!**

7. tétel

- A) Miért fontos a veleszületetten nem látó emberek esetében a családi háttér és a gyermekkor megismerése a rehabilitáció szempontjából?**
- B) Ismertesse a vakvezető kutyák járművekre való fel- és leszállásával, elhelyezkedésével kapcsolatos tudnivalókat! Milyen vezényszavakat, viselkedésformákat kell a kiképzés során megtanítani?**

8. tétel

- A) A felnőtt korban megvakult személyek milyen személyiségváltozásokon mennek keresztül? Melyek a hirtelen bekövetkező és fokozatos, krónikus hatás következtében beálló látásvesztés személyiségre gyakorolt hatásai?**
- B) Nevelőszülőktől átvett kutya esetében a speciális képzés megkezdése előtt milyen információkra van szükség a hatékony és eredményes képzéshez?**

-

9. tétel

- A) Mi az elemi rehabilitáció elsődleges célja a későbbi életkorban vagy felnőttén látássérültté vált személyek esetében?**
- B) Ismertesse a vakvezető kutyák átadó vizsgáját! Milyen feladatokat kell teljesíteni, hogyan történik a kiértékelés?**

10. tétel

- A) Ismertesse a látássérültek rehabilitációjának sajátosságait, különös tekintettel a vakvezető kutya alkalmazását befolyásoló szempontokra!**
- B) Ismertesse a vakvezető kutyával közlekedő személy közlekedésbiztonsági vizsgájának közlekedési elemeit! Hogyan történik a kiértékelés? Mely esetekben kell közvetlen veszélyhelyzet okozása miatt a vizsgát érvényteleníteni?**

11. tétel

- A) Milyen főbb szempontokat kell figyelembe venni a vakvezető kutyaért jelentkezők alkalmasságának megítélése és a kutyával való összeszoktatás specifikumainak kidolgozása során?**
- B) Ismertesse a kutyák szabálykövető készségeivel kapcsolatban végzett vizsgálatok főbb tanulságait! Ismertessen példákat arra, hogy egy több éve együtt dolgozó vakvezető kutya-gazda páros együttes munkája miben térhet el a standard kiképzési követelményektől, és mennyiben tekinthető az eltérés a kutya részéről szabálykövető viselkedésnek!**

12. tétel

- A) Magyarázza el, hogyan lehet biztosítani, hogy ideális munkastílus alakuljon ki a segítőkutya alkalmazását tanuló látássérült kliens és a kiképző között!**
- B) Ismertesse az engedelmességi feladatok tanításának menetét! Hogyan építi fel a kiképzést? Mi a jelentősége az ütemtervnek és a kiképzési naplónak?**

13. tétel

- A) Mutassa be a magyar fogyatékosokat érintő jogi és társadalmi környezetet!**
- B) Ismertesse a vezetési gyakorlatok tanításának menetét! Magyarázza el, hogy hogyan oldaná meg az egész utat elzáró akadály jelzését és kerülését egy engedelmességi feladatok tanulásán már túljutott kutyával!**

14. tétel

A) Magyarázza el, milyen módon viselkedne a látássérültekkel való kommunikáció során!

B) Milyen alaptechnikák alkalmazhatók a kiképzés során? Mondjon példákat!

-

15. tétel

- A) Ismertesse a hosszú fehér technikai bottal való biztonságos és önálló tájékozódás és közlekedés technikáját! Hogyan tudja ráépíteni a kutyával való közlekedést?**
- B) Miért bír a vakvezető kutyák esetében nagy jelentőséggel a feltétlen behívás tanítása? Hogyan lehet biztonsággal megalapozni? Ismertesse a „behívással egybekötött felszerszámozás” gyakorlatának követelményeit!**

16. tétel

- A) Ismertesse a vakvezető kutyák klienshez történő átadásával kapcsolatos általános szabályokat és elvárásokat!**
- B) Ismertesse a járdán való közlekedés gyakorlati követelményeit és oktatásának menetét!**

17. tétel

- A) Ismertesse a segítő kutyaért jelentkezőket megillető bánásmóddal kapcsolatos elvárásokat!**
- B) Ismertesse az ajtókeresés feladatának követelményeit és oktatásának főbb lépéseit!**

18. tétel

- A) Ismertesse a látó vezető technikát! Milyen segítséget ad a sikeres együttműködéshez szükséges személyes viszony kialakításában, a tájékozódóképesség felmérésében az alkalmazása? Hogyan tudja az így szerzett ismeretekre ráépíteni a kutyával való közlekedést?**
- B) Mit értünk értelmes engedetlenség alatt? Hogyan lehet a kiképzés során felkészíteni a kutyát az ilyen viselkedésre?**

-

19. tétel

- A) Miért fontos és hogyan oldható meg a látássérült emberek helyzetének átérzése, személyiségük, viselkedésük megértése? Magyarázza el ennek jelentőségét!**
- B) Hogyan érhető el a feltétlen helyben maradás, és miért van nagy jelentősége a vakvezető kutyák kiképzésében? Milyen módszerekkel lehet rávenni egy kutyát arra, hogy ingergazdag környezetben is nyugodtan várja a gazda visszatértét?**

-

20. tétel

- A) Ismertesse az elemi rehabilitációs szolgáltatás formáit, az egyes formák előnyeit és hátrányait! Soroljon fel legalább három hazai szolgáltatási helyszínt, sajátosságait, elérhetőségüket!**
- B) Laikus érdeklődők számára is érthető módon magyarázza el, hogyan lehet „járdabiztossá” tenni a kutyát!**

1. tétel

A) Értelmezze a rehabilitáció fogalmát és példákon keresztül ismertesse a célját!

Kulcsszavak/kifejtés:

- A betegség gyógyítása vs. az egész ember.
- A rehabilitáció különféle meghatározásai; a modern szemléletmód.
- A rehabilitáció és habilitáció közti különbség.
- Milyen keretek között megjelenő aktivitás tekinthető rehabilitációnak?
- Milyen szakterületek bekapcsolódása lehet indokolt - a rehabilitációs team tagjai?
- Milyen típusú, mértékű segítség tekinthető rehabilitációnak (példák, ellenpéldák)?

B) Egy négytagú, kertvárosi családi házban élő család jelentkezik nevelőszülőnek. Tájékoztassa őket röviden, hogy milyen feltételek mellett mi lesz a feladatuk! Ismertesse, hogy egy alapengedelmességi vizsgálattal rendelkező kutyával hogyan tesztelné az alkalmasságukat!

Kulcsszavak/kifejtés:

- Gyermek életkora, családtagok időbeosztása, közlekedési szokásaik, kutya elhelyezése (lakásban), etetés, itatás, gondozás, állatorvosi ellátás, részvétel a kölyökklub programjaiban, rendszeres konzultáció.
- Kutya-hoz való viszony, hozzáállás tesztelése: pórázon vezetés, irányváltások, testhelyzetek – tempó, határozottság, kontroll.
- Vezényszavak (hangerő, hangsúly), dicséret és korrigálás megfelelő alkalmazása.
- A nevelőjelöltek metakommunikációs jeleinek értelmezése.

2. tétel

A) Ismertesse a rehabilitáció fogalmát, különböző válfajait! Milyen kompetenciával rendelkező személyek vesznek részt a folyamatban?

Kulcsszavak/kifejtés:

- A rehabilitáció fogalma a latinból származik, eredetileg valakinek valami iránti képességét, tehetségét, jártasságát jelölte.
- A rehabilitáció válfajai: orvosi, pedagógiai, szociális, foglalkozási, jogi és pszichológiai rehabilitáció.
- Az egyénre adaptált rehabilitáció.
- A különböző rehabilitációs folyamatok eltérő irányultsága: fogyatékos személy, illetve a környezet.
- A rehabilitáció eredményességének értékelése, kimeneti jellemzők.
- A rehabilitációs folyamat résztvevői a rehabilitációt igénylő személy és hozzátartozói, a szakemberek: orvos, nővér, gyógypedagógus, szociális munkás, pszichológus, pszichiáter, munkavállalási tanácsadó.

B) Ismertesse a vakvezető kutyák kiválasztására alkalmazható módszerek, tesztek lényegi elemeit! Hogyan történik a kutya viselkedésének értékelése?

Kulcsszavak/kifejtés:

- Fajta, kor, előélet, küllem, szociális érzékenység, temperamentum, munkakészség, mozgásszervi problémáktól mentesség, örökletes betegségektől mentesség (ha ismertek és elérhetők, akkor a szülők, oldalági rokonok figyelembevétele).
- A tesztfeladatok adekvát megválasztása (nem képzettséget, hanem temperamentumot, személyiséget tükröző helyzetek alkalmazása, példákkal).
- Kontrollálhatóság, motiváltság, motiválhatóság, figyelem, problémamegoldó készség ingergazdag környezetben pórázon és hámban közlekedve különböző textúrájú felületeken, lépcső, felüljáró, aluljáró, lift, szűk terek.
- Idegen és ismerős emberekkel, más kutyákkal, más állatokkal szemben mutatott viselkedés, fenyegető megközelítésre adott reakció, talált táplálékra adott reakció.
- A kutyákat érő ingerek erősségének optimális megválasztása (hassanak, de ne okozzanak fölösleges stresszt).

3. tétel

A) Ismertesse a rehabilitáció megvalósulásának helyszíneit, szolgáltatási sajátosságait!

Kulcsszavak/kifejtés:

- Ugyanazon fogyatékoság is többféleképpen rehabilitálható.
- Individuális sajátosságok.
- A rehabilitációs ellátó helyre vonatkozó kívánalmak (ellátási csomag, szint, helyszín és várható időtartam).
- Pszichológiai tanácsadás, önismereti tréning, személyiségfejlesztő, kommunikációs és konfliktuskezelő tréning, szociális készségfejlesztő tréning, egyéni tanácsadások, csoportos foglalkozások, pályaválasztási tanácsadás, pályaaorientációs csoportos foglalkozás.
- Orvosi rehabilitáció szinterei: kórház, orvosi rehabilitációs intézetek, átmeneti létesítmények, gyógyfürdők.
- Munkaterápia, védő munkahely és a védő környezettel párosított védő munkahelyek fogalma.
- Egészségügy - különböző orvosi szakok kooperatív erőfeszítései.
- Fizikai, mentális, szociális és mesterségbeli alkalmasság helyreállítása, produktív életre való képesség.
- Oktatás, nevelés: pedagógiai rehabilitáció, oktató rendszer, a társadalom nevelése.
- Gyógypedagógiai rehabilitáció: munkaképesség segítése, társadalmi beilleszkedés támogatása.
- Foglalkoztatási rehabilitáció - megváltozott munkaképességű személyek alkalmasságuknak megfelelő munkába helyezése.
- Önkormányzati kompetencia: megváltozott munkaképességű egyénekről való gondoskodás - állapotának megfelelő munkakör biztosítása - annak hiányában járadék megállapítása (átmeneti járadék, rendszeres szociális járadék).
- Karitatív, egyházi intézmények: érzelmi támasz/terápia.

B) Az egyik kliense jelentkezett, hogy a kutyáját nagyon nehezen tudja behívni, ha annak lehetősége van más kutyákkal játszani. Ilyenkor többnyire mások fogják meg és viszik oda hozzá. Magyarázza el, hogy milyen módon korrigálná a problémát az utógondozás során!

Kulcsszavak/kifejtés:

- A gazda személyiségéhez és tapasztaltságához való alkalmazkodás a kiképzési módszerek és megoldások kiválasztásakor.
- Gyakorlati munka: a feladatok bemutatása, a módszerek illusztrálása és a kutya viselkedésének értelmezése.

4. tétel

A) A látás elvesztése után milyen kompenzációs mechanizmusok teszik lehetővé a tájékozódást? Miért van szükség az érzékelés tudatos tréningjére?

Kulcsszavak/kifejtés:

- Automatikus kompenzációs mechanizmusok, az érzékelhető ingerek iránti beállítódás megváltozása, koncentráció, a gyakorlás és a tapasztalat szerepe.
- Helyreállító, kompenzációs mechanizmusok: tapintás (taktilis) érzékelés, hallás (hangfelismerés, azonosítás, hangok megkülönböztetése, hangforrás lokalizálása, visszhang-érzékelés), szaglás, ízlelés, kineztezis (egyensúly észlelése, forgásérzékelés, mozgásemlékezet), haptikus érzékelés (taktilis, forma, textúra, hő, nyomás).
- Nem mindegy, hogy alapvetően egy vizuális életvitelre beállt személynek kell újra megtanulnia tájékozódni és közlekedni a hétköznapi életben, vagy pedig egy születésétől fogva látássérült személynek kell, már gyermekkorától kezdve speciális kompenzációs technikákat elsajátítania az önállósághoz.

B) Magyarázza el, milyen módszerrel/módszerekkel tudná rávenni a kutyát az önálló útkeresésre váratlan akadály esetén! Hogyan fejlesztené tovább a készséget, hogy a szemkontaktus kiiktatása után is biztonságosan működjön?

Kulcsszavak/kifejtés:

- A kutya felkészültségéhez és temperamentumához való alkalmazkodás az alkalmazott módszerek és megoldások kiválasztásakor.
- A kutya ideális motiválása, viselkedésének figyelemmel kísérése, folyamatos visszacsatolás.
- Jutalom (és büntetés) helyénvaló alkalmazása, szükség esetén kontroll érvényesítési technikák helyes alkalmazása.
- Nyugodt, határozott viselkedés.

5. tétel

A) Ismertesse a látássérülés fogalmát, a leggyakoribb szembetegségeket és azok mindennapi kihatásait!

Kulcsszavak/kifejtés:

- A látássérülés a szem, a látóideg vagy az agykérgi látóközpont sérülése következtében kialakult állapot, mely megváltoztatja a személy megismerő tevékenységét, alkalmazkodó képességét, személyiségét.
- Macula degeneráció (az éleslátás helye megy tönkre az optikai tengely középpontjában, csak periférikus látás van, a tekintet a céltárgy mellé néz).
- Myopia (rövidlátás, képalkotás a retina előtt, korrekció: szemüveg, - dioptria).
- Hipermetropia (távollátás, képalkotás a retina mögött, korrekció: szemüveg, + dioptria).
- Diabeteszes retinopathia (retina fokozatosan pusztul, eleinte foltszerű látótér-kiesések).
- Glaukóma (zöldhályog, csarnokvíz nyomása, roham – sötétítés, nyugalom, gyógyszeres kezelés).
- Degeneratio pigmentosa retinae (csőlátás, farkasvakság: a retina perifériás részén a pálcikasejtek pusztulnak, perifériális látás beszűkülése, gyenge fényviszonyok mellett a csapok nem jönnek ingerületbe, vakság).

B) Milyen szempontok alapján választja ki a tenyészegyedet, ha a cél az, hogy saját tenyészetből szeretne vakvezető kutya kiképzéshez megfelelő adottságú növendékállatokat? Milyen tenyésztési eljárásokat ismer a párok kialakítására, hogy megfelelő adottságú utódokat kapjon?

Kulcsszavak/kifejtés:

- Kiválasztás szempontjai: küllem, szociális érzékenység, temperamentum, motiválhatóság, munkakészség, mozgásszervi problémáktól mentes, örökletes betegségektől mentes (felmenők, oldalági rokonok ismerete).
 - Tenyésztési eljárások: beltenyésztés, vonaltenyésztés (tulajdonságok fixálása, de beltenyésztési leromlás kockázat).
 - Keresztezések: vonalkeresztezés, fajtakeresztelés (heterózis hatás).
-

6. tétel

A) Ismertesse a látássérülés definícióit (jogi, BNO-10, pedagógiai, funkcionális meghatározások)!

Kulcsszavak/kifejtés:

- Jogi definíció (1. sz. melléklet a 141/2000. (VIII. 9.) Korm. rendelethez)
Látási fogyatékosnak azt a személyt kell tekinteni, (aa) akinek látóélessége megfelelő korrekcióval mindkét szemén 5/70, (ab) az egyik szemén 5/50, a másik szemén három méterről olvas ujjakat, (ac) az egyik szemén 5/40, a másik szemén fényérzékelés nincs, vagy a másik szeme hiányzik, (b) rövidlátás esetén - a fenti látásélesség értékeitől függetlenül akinek látótere mindkét oldalon körkörösén húsz foknál szűkebb.
- WHO (BNO-10) szerinti definíció: látássérült az a személy, akinek a jobban funkcionáló szemén, maximális korrekcióval a látásélessége 0,33 (tehát az ép látás 30%-a), vagy ennél kevesebb és/vagy a látótérszűkülete 10° , vagy ennél szűkebb.
- A látássérülés fogalmába beleértjük az alig- és gyengénlátást.
- Pedagógiai meghatározás: a látóélesség (Visus) annak a legkisebb szögnek (α) a szögpercben [$^\circ$] megadott reciprokok értéke, amely szög alatt az adott szem a térben két egymástól különálló pontot még képes egymástól elkülöníteni. $Vis = 1 / \alpha [^\circ]$, Ép látás V: 1.
- Az utcai orientációhoz minimum $Vis_{CC} = 0,1$ szükséges, komfortos olvasáshoz legalább $Vis_{CC} = 0,5$, autóvezetéshez minimum $Vis_{CC} = 0,7$.
- A gyógypedagógiai nevelés, oktatás szempontjából azok a tanulók látássérültek, akiknek látásteljesítménye (vízusa) az ép látáshoz (vízus: 1) viszonyítva két szemmel és korrigáltan (szemüveggel) is 0 – 0,33 (látásteljesítmény 0 – 33 %) közötti.
- Látássérült az a gyermek is, akinek látótere - tekintése fixációs pontjától mindkét irányban legfeljebb 10° , azaz teljes szélességében legfeljebb 20° .
- Ezen belül:
 - vakok azok a tanulók, akiknek látóképessége teljesen hiányzik (vízus: 0)
 - aliglátók azok a tanulók, akik minimális látásmaradvánnyal rendelkeznek: fényt érzékelők (V nem mérhető), nagytárgylátók ($V < 0,04$), ujjolvasók ($V: 0,04 - 0,1$)
 - gyengénlátók azok a tanulók, akiknek az életvitelét nagymértékben korlátozza a csökkent látásteljesítmény (vízus: $0,1 - 0,33$).
- Funkcionális meghatározás:
- Fényérzékelés nem mutatható ki: vakos technikák alkalmazása a tanulásban és a mindennapi életben.

- Fényérzékelés kimutatható, de képzet szinten nem jelenik meg: szintén vakos technikák alkalmazása, de a tájékozódás során, közlekedésben hasznosítható a látásmaradvány.
- Fényérzékelés képzet szinten is kimutatható: a mindennapi tevékenységekben és tájékozódásukban a látásmaradványuk fejleszthető.
- Formafelismerés és mérhető látásélesség ($V < 0,05$): különböző tanulási szükségletekkel és látási funkciókkal bíró csoport, ahol többféle látásvizsgáló eljárás és teszt is alkalmazható az egyéni igények felmérésére.
- A látásélesség $\geq 0,05$ -nél, de felső határértéke nem szabható meg.

B) Ismertesse a vakvezető kutyakiképzés speciális kiképzési programjának főbb elemeit!

Kulcsszavak/kifejtés:

- Hám, póráz megfelelő húzása (hám és pórázviselés szabályai).
- Ember- és akadálykerülés (figyelembe véve a méretnövekedést).
- Egyenletes tempó kialakítása.
- Útburkolat változás jelzése, irányváltás vezényszóra az első adott lehetőségénél.
- Önálló döntések meghozatalára való ráerősítés.
- Járművekre való fel- és leszállás, elhelyezkedés.
- Objektum megtalálás és jelzése (lépcső, megálló, ajtó, zebra), önálló útkeresés váratlan akadály esetén.
- Úttesten, a legrövidebb úton való átkelés.
- Szűkület jelzése lassítással, vagy megállással a gazda felé.
- Értelmes engedetlenség.
- Hámban élelemkontroll megtartása.

7. tétel

A) Miért fontos a veleszületetten nem látó emberek esetében a családi háttér és a gyermekkor megismerése a rehabilitáció szempontjából?

Kulcsszavak/kifejtés:

- Ismeretbázis, gondolkodás, beszéd (verbalizmus), mozgásfejlődés (térérzékelés, testséma kialakulása), szocializáció, önkiszolgálás.
- „Óvó, kiszolgáló” és „elfogadó, bevonó” családi háttér, motiváció, kapcsolatteremtés.
- Speciális iskolai képzés, ahol az alap tantárgyi tudás mellett speciális nevelésben is részesülnek. Braille írás-olvasást tanulnak, elsajátítják a hosszú fehér bottal való közlekedést, speciális informatikai képzésben vesznek részt, illetve a legnagyobb fokú önellátáshoz sajátítanak el speciális technikákat.

B) Ismertesse a vakvezető kutyák járművekre való fel- és leszállásával, elhelyezkedésével kapcsolatos tudnivalókat! Milyen vezényszavakat, viselkedésformákat kell a kiképzés során megtanítani?

Kulcsszavak/kifejtés:

- Tömegközlekedésnél (busz, villamos, troli): megállóhoz, ajtóhoz, előre (fel) – gazda előtt pórázon, helyedre (ha van fenntartott ülőhely lábnál fekvő testhelyzet, orral kifelé), keress helyet.
- Leszállásnál: ajtóhoz, engedély a leszállásra.
- Metrón: álló lépcsőn közlekedés, ajtóhoz, keress helyet.
- Személygépkocsi, transzporter: autóhoz, ajtóhoz, fel – csomagtérben, raktérben, boxban, első ülés alatt, padlón fekve, hátsó ülésnél padlón fekve.

8. tétel

A) A felnőtt korban megvakult személyek milyen személyiségváltozásokon mennek keresztül? Melyek a hirtelen bekövetkező és fokozatos, krónikus hatás következtében beálló látásvesztés személyiségre gyakorolt hatásai?

Kulcsszavak/kifejtés:

- Testi integritás elvesztése.
- Megmaradt érzékszerveikben való bizonyosság elvesztése.
- Környezettel való kontaktus, a környezetre ható elsődleges kontroll elvesztése.
- A vizuális háttér elvesztése.
- A mozgástér leszűkülése, a mozgékonyág elvesztése.
- Mindennapi életvitel technikáinak elvesztése.
- Kommunikáció nehezítettsége.
- Az információs tájékozódás lehetőségének beszűkülése.
- Társadalmi elfogadottság, az álláslehetőség, a hivatás elvesztése.
- Az önbecsülés elvesztése.
- A személyes függetlenség elvesztése.
- A teljes személyiség felborulása, esetleg elvesztése.

B) Nevelőszülőktől átvett kutya esetében a speciális képzés megkezdése előtt milyen információkra van szükség a hatékony és eredményes képzéshez?

Kulcsszavak/kifejtés:

- Alkalmassági vizsgálatok: fizikai, állatorvosi alkalmasság.
- Kölyöknevelő napló, kapcsolatépítés, terhelhetőség, váratlan ingerekre adott reakció, tanulékonyág tesztelése.
- Fegyelmező gyakorlatok: kontrollálhatóság, motiváltság, figyelem, problémamegoldó készség ingergazdag környezetben pórázon és hámban közlekedve különböző textúrájú felületeken, lépcső, felüljáró, aluljáró, lift, szűk terek.
- Idegen és ismerős emberekkel, más kutyákkal, más állatokkal szemben mutatott viselkedés, fenyegető megközelítésre adott reakció, talált táplálékra adott reakció.

-

9. tétel

A) Mi az elemi rehabilitáció elsődleges célja a későbbi életkorban vagy felnőttén látássérültté vált személyek esetében?

Kulcsszavak/kifejtés:

- Az elemi rehabilitáció elsősorban a felnőttkorban látássérültté vált személyek szükségleteire kialakult szolgáltatás.
- Célja: a látássérültté vált emberek társadalmi életbe való visszavezetése, a társadalmi integráció megvalósítása.
- Új életminőség kialakítása, ami lehetővé teszi az aktivitás megtartását, vagy kialakítását.
- Önrendelkező, személyiségi jogait gyakorló, kötelezettségeit vállaló, önálló életvitelre alkalmas személyiség kiformálása.
- A megváltozott helyzethez való alkalmazkodás segítése.
- Helyszíne: ambuláns, bentlakásos, illetve otthontanítás az egyén szükségleteinek, illetve a szolgáltató szervezet lehetőségeinek függvényében.
- Komplex felmérés előzi meg: funkcionális látásvizsgálat, tájékozódás, közlekedés, mindennapos tevékenységekhez szükséges készségek felmérése, szociális helyzet felmérése.
- Elemi rehabilitációs szolgáltatások: tájékozódás és közlekedés tanítása, mindennapos tevékenységek és életvitelt segítő eszközök tanítása, látástréning, tapintható-írás és -olvasás tanítása, kommunikációs és számítástechnikai eszközök használatának tanítása, egyéni esetkezelésen alapuló szociális munka, kiegészítő szolgáltatások (klubprogramok, mozgásterápia stb.), pszichológiai támogatás (tanácsadás, terápiás foglalkozások).

B) Ismertesse a vakvezető kutyák átadó vizsgáját! Milyen feladatokat kell teljesíteni, hogyan történik a kiértékelés?

Kulcsszavak/kifejtés:

- Engedelmességi vizsga (látó vezetővel különféle helyzetekben):
 - I. Pórázon vezetés
 - II. Testhelyzetek (ültetés, fektetés, állítás) kontrollálhatóságának ellenőrzése utcai környezetben.
 - III. Helyben maradás forgalmas utcán
 - IV. Szabadon sétáltathatóság és behívhatóság felmérése.
 - V. Ismerős emberrel szembeni reakció felmérése

- Közlekedésbiztonsági vizsga (önálló közlekedés bemutatása utcai forgalomban), mely legalább 9 kötelező és 6 szabadon választott közlekedésbiztonsági elemet kell tartalmazzon.
- A vizsgabizottság 3 főből áll.
- Az Engedelmességi vizsga akkor sikeres, ha minden feladatra a vizsgabizottság tagjainak többsége „megfelelt” minősítést adott.
- A Közlekedésbiztonsági vizsga akkor sikeres, ha kutyájával „veszélyhelyzet okozása nélkül 90 percen belül célhoz ért és 9 kötelező elemet, valamint a 6 szabadon választott elemből 3-at legalább „Megfelelt” összesített minősítéssel teljesít.

10. tétel

A) Ismertesse a látássérültek rehabilitációjának sajátosságait, különös tekintettel a vakvezető kutya alkalmazását befolyásoló szempontokra!

Kulcsszavak/kifejtés:

- Látássérült: látásélesség (gyengénlátás, aliglátás, vakság), látótér, kontrasztérzékenység.
- Látásmaradvány (funkcionális szemlélet, szubjektív megítélés).
- Tájékozódás és közlekedés, bothasználat.
- A veleszületett és a felnőttkorban szerzett látássérülés sajátosságai.
- A vakvezető kutyák alkalmazásának lehetősége mint rehabilitációs eszköz, főbb kritériumok (pl. életkor, mozgásfőlelem, tájékozódás).

B) Ismertesse a vakvezető kutyával közlekedő személy közlekedésbiztonsági vizsgájának közlekedési elemeit! Hogyan történik a kiértékelés? Mely esetekben kell közvetlen veszélyhelyzet okozása miatt a vizsgát érvényteleníteni?

Kulcsszavak/kifejtés:

- Legalább 40 perces útvonal (teljesítés max. 90 perc), 24 lehetséges elem közül legalább 15. Közvetlen és súlyos veszélyhelyzet okozását kell feltételezni, ha a körülmények ezt nyilvánvalóvá teszik (pl. piros lámpánál lelépés, vagy egyéb indokolatlan járdáról való lelépés esetén, forgalommal szembeni belegyalogolás úttesten), továbbá érvénytelenítésre ad okot, ha eltévedés miatt 90 percen belül nem érkezik célba a vizsgázó, illetve ha a vizsgáztató a közlekedésbiztonsági vizsga során a vizsgázó közlekedésébe beavatkozik.

11. tétel

A) Milyen főbb szempontokat kell figyelembe venni a vakvezető kutyaért jelentkezők alkalmasságának megítélése és a kutyaival való összeszoktatás specifikumainak kidolgozása során?

Kulcsszavak/kifejtés:

- A fogyatékoság veleszületett vagy szerzett károsodás/funkciózavar következménye-e.
- Életkor (segítőkutya-típusonként eltérő kritériumok), gyerekek esetében testvérek, szülők.
- Rászorultság mértéke és meglévő fizikai képességek aránya (mennyiben segíthet a kutya, illetve képes-e használni, partnere lenni).
- Mentális állapot, pszichikai tényezők (pl. személyiség, stabilitás, felelősségtudat).
- Önellátásra való képesség, állapot progresszivitása.
- A kutya fizikai, illetve pszichikai jellegű támogatásában rejlő lehetőségek felmérése.
- Egyedi igényekhez való igazodás, összeillő kutya-gazda párosok kiválasztása (beszédkézség, kiszámíthatatlan mozgások, reakcióidő, segédeszköz használata stb.).

B) Ismertesse a kutyák szabálykövető készségeivel kapcsolatban végzett vizsgálatok főbb tanulságait! Ismertessen példákat arra, hogy egy több éve együtt dolgozó vakvezető kutya-gazda páros együttes munkája miben térhet el a standard kiképzési követelményektől, és mennyiben tekinthető az eltérés a kutya részéről szabálykövető viselkedésnek!

Kulcsszavak/kifejtés:

- A rítus és szociális szabály fogalmának meghatározása.
- Spontán rítuskialakító készség kutyában, a kötődés és rítuskialakítás kapcsolata.
- Konfliktus-minimalizálásra való törekvés mint adaptációs mechanizmus.
- Viselkedési szabályok felismerése és alkalmazása.
- Ismert helyeken „automatikus” közlekedés, céltévesztés.

12. tétel

A) Magyarázza el, hogyan lehet biztosítani, hogy ideális munkastílus alakuljon ki a segítőkutya alkalmazását tanuló látássérült kliens és a kiképző között!

Kulcsszavak/kifejtés:

- Sérüléstípusok, kórokok és ezek a jelentkezők képességeire, személyiségre gyakorolt hatása.
- A fizikai alkalmasság és a pszichés tényezők, motiváció jelentősége.
- Szakértői team bevonása (pszichológus, gyógypedagógus, logopédus stb).
- A látássérült emberek helyzetének átélése: szimulációs módszer (lefedett szemmel, önálló, hosszú fehér bottal, illetve kísérővel történő tájékozódás megtapasztalása).
- Empátiás partneri viszony, nyílt és aktív kommunikáció.
- Jellemzően előforduló túlzott és/vagy téves elvárások a kliens és a kiképző részéről.
- A közös nyelv kialakításakor mitől függ a kliens és a kutya alkalmazkodásának aránya, módja.
- A valószínűsíthető nehézségek (pl. ingerküszöb csökkenése átadás után) előrejelzése, felkészítés alternatív megoldásokra.
- Kompetencia- és dominanciaviszonyok kezelése a kliens, kiképző, (nevelő) és kutya viszonylatában.

B) Ismertesse az engedelmisségi feladatok tanításának menetét! Hogyan építi fel a kiképzést? Mi a jelentősége az ütemtervnek és a kiképzési naplónak?

Kulcsszavak/kifejtés:

- Behívás, lábhoz igazodás, pórázon vezetés, irányváltások, szabadon követés, ültetés, fektetés, állítás, helyben maradás, hangadás, tárgy elhozás, nyújtott, dobott és talált élelem megtagadása, közömbösség külső zajokkal, más állatokkal szemben, általánosítás.
- A kutya felkészültségéhez és temperamentumához való alkalmazkodás az alkalmazott módszerek és megoldások kiválasztásakor, a leginkább célravezető kiképzési technikák kiválasztása: modellezés, megvezetés, elkapás, klikker, formálás – ütemterv.
- A kutya ideális motiválása, viselkedésének figyelemmel kísérése, folyamatos visszacsatolás.
- Jutalom (és büntetés) helyénvaló alkalmazása, szükség esetén kontroll érvényesítési technikák helyes alkalmazása.

- A kiképzések időtartamának fokozatos növelése, a kutya teljesítményéhez illeszkedő továbblépés, a gyakorlatok kiterjesztése egyre komplexebb változó ingerkörnyezetekre a kiképzési napló alapján.

13. tétel

A) Mutassa be a magyar fogyatékosokat érintő jogi és társadalmi környezetet!

Kulcsszavak/kifejtés:

- Fogyatékoság/kategóriák: pedagógiai/gyógypedagógiai, jogi/adminisztratív meghatározások.
- Esélyegyenlőség, akadálymentesítés.
- Személyiségi jogok, adatkezelési szabályok.
- Törvényi szabályozások és betarthatóságuk a gyakorlatban.
- 2013. évi LXII. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról.
- Az egyesületek és országos szövetségek (pl. MVGYOSZ) jelentősége.
- Érdekvédelmi és hatósági feladatok, a MATESZE szerepe.
- 27/2009. (XII. 3.) SZMM rendelet a segítő kutya kiképzésének, vizsgáztatásának és alkalmazhatóságának szabályairól.

B) Ismertesse a vezetési gyakorlatok tanításának menetét! Magyarázza el, hogy hogyan oldaná meg az egész utat elzáró akadály jelzését és kerülését egy engedelmisségi feladatok tanulásán már túljutott kutyával!

Kulcsszavak/kifejtés:

- Behívással egybekötött felszerszámozás, vezetés egyenes útszakaszon, állva maradás (hámfogó elejtésekor), járdán közlekedés, menet közbeni fordulatok, egyszerű tömör akadályok kerülése, átlátható akadályok kerülése, egész járdát elzáró akadályok kerülése, szintkülönbséget jelentő akadályok jelzése, lépcsőn fel-le jelzése, átkelés az úttesten, be- és kijáratú ajtó keresése, tömegközlekedési járművek használata.
- A kutya felkészültségéhez és temperamentumához való alkalmazkodás az alkalmazott módszerek és megoldások kiválasztásakor.
- A leginkább célravezető kiképzési technikák kiválasztása (modellezés, megvezetés, formálás, a kerülési akció mozzanatokra bontása – le- és fellépés jelzése, pórázon vezetés, kanyarodás, vezényszó nélkül, megerősítés).
- A kutya ideális motiválása, viselkedésének figyelemmel kísérése, folyamatos visszacsatolás.
- Jutalom (és büntetés) helyénvaló alkalmazása, szükség esetén kontroll érvényesítési technikák helyes alkalmazása.

14. tétel

A) Magyarázza el, milyen módon viselkedne a látássérültekkel való kommunikáció során!

Kulcsszavak/kifejtés:

- A látássérülés fokozatai.
- A látássérültek által használt segédeszközök (szemüveg, kontrasztjavító szemüveg, digitális és kézi nagyító, aláírókeret, Braille írógép, felolvasó szoftver, hangoskönyv, beszélő eszközök, technikai fehér bot), és azok befolyása a kommunikációs képességére.
- Egyéni érzékenység, személyiség.
- Kapcsolatfelvétel, kézfogás, harmadik személy bemutatása, hellyel kínálás, étellel kínálás.
- Irányközlés, cél térbeli elhelyezkedésének közlése, útleírás adása.
- Ismeretlen helyiség bemutatása, társalgási szabályok.

B) Milyen alaptechnikák alkalmazhatók a kiképzés során? Mondjon példákat!

Kulcsszavak/kifejtés:

- Fizikai kényszer alkalmazása (testhelyzetek).
- Modellezés (akadálykerülés).
- Megvezetés (testhelyzetek).
- Elkapás (a kívánt viselkedés megjelenítésekor jutalom – szobatisztaságra nevelés).
- Formálás (klikker tréning).

-

15. tétel

A) Ismertesse a hosszú fehér technikai bottal való biztonságos és önálló tájékozódás és közlekedés technikáját! Hogyan tudja ráépíteni a kutyával való közlekedést?

Kulcsszavak/kifejtés:

- Alaptartás, pászta- és inga technika, átlós technika, fogásváltások, botrövidítések, akadályok lokalizálása, kerülése.
- Épületen belüli bothasználat, lépcsőn közlekedés.
- Épületen kívüli bothasználat, akadályok, járdaszegélyek lokalizálása, ajtó megtalálása, tömegközlekedési eszközökre történő le- és felszállás, megálló megtalálása.
- A kutya szerepe (jelzés), a bot szerepe (pontos információ szerzése). Mozgástréner, instruktor segítségével.

B) Miért bír a vakvezető kutyák esetében nagy jelentőséggel a feltétlen behívás tanítása? Hogyan lehet biztonsággal megalapozni? Ismertesse a „behívással egybekötött felszerszámozás” gyakorlatának követelményeit!

Kulcsszavak/kifejtés:

- Szükség esetén a gazda biztos lehessen abban, hogy a szükséges segítséget megkapja a kutyájától akkor is, ha fizikailag nincs a közelben.
- Bökés fontossága kölyökkorban (pozitív megerősítés, változó arányú jutalmazás).
- Hosszú póráz (fizikai kényszer alkalmazása).
- Név, hozzám! – bökés után jutalmazás, lábhoz! (igazodj!), hámba bújás (a kutyának magától kell a hámba bújnia).
- A kutya ideális motiválása, viselkedésének figyelemmel kísérése.
- Jutalom (és büntetés) helyénvaló alkalmazása, szükség esetén kontroll érvényesítési technikák helyes alkalmazása.

16. tétel

A) Ismertesse a vakvezető kutyák klienshez történő átadásával kapcsolatos általános szabályokat és elvárásokat!

Kulcsszavak/kifejtés:

- A segítő kutya tudásának és készségeinek a lehető legjobban kell illeszkednie a kliens szükségleteihez, képességeihez és életstílusához.
- Segítő kutyát csak olyan klienshez szabad kihelyezni, aki képes megfelelő módon kommunikálni az állattal.
- Segítő kutyát csak olyan klienshez szabad kihelyezni, aki képes a kutya számára a megfelelő fizikai érzelmi és anyagi szükségleteket nyújtani.
- Segítő kutyát csak olyan klienshez szabad kihelyezni, aki képes az állat számára stabil és biztonságos életkörülményeket biztosítani.
- Segítő kutyát csak olyan klienshez szabad kihelyezni, aki azért szeretne kutyát, hogy ez által nagyobb önállósághoz, jobb életminőséghez juthasson.
- A segítő kutyát kiképző szervezet vállalja az általa kiképzett és átadott kutyáról való gondoskodást amennyiben a kliens elhalálozik, avagy az illető életében olyan változások állnak be, hogy nem képes többé a kutya számára a megfelelő ellátást biztosítani.
- A segítő kutyát kiképző szervezet nem képezhet, illetve segítő igazolványt nem adhat ki olyan kutyának, aki akár emberrel, akár kutyával szemben agresszív magatartást mutat. Segítő kutyát nem szabad kiképezni őrző-védő munkára. Nem agresszív ugatás mint a kiképzési feladat része bizonyos helyzetekben elfogadható.

B) Ismertesse a járdán való közlekedés gyakorlati követelményeit és oktatásának menetét!

Kulcsszavak/kifejtés:

- A kutya felkészültségéhez és temperamentumához való alkalmazkodás.
- Az alkalmazott módszerek és megoldások kiválasztásakor a leginkább célravezető kiképzési technikák kiválasztása (bothasználat, modellezés, megvezetés, elkapás, klikker, formálás).
- A kutya ideális motiválása, viselkedésének figyelemmel kísérése.
- Jutalom (és büntetés) helyénvaló alkalmazása, szükség esetén kontroll érvényesítési technikák helyes alkalmazása.

17. tétel

A) Ismertesse a segítő kutyaért jelentkezőket megillető bánásmóddal kapcsolatos elvárásokat!

Kulcsszavak/kifejtés:

- Bárkinek joga van segítő kutyaért jelentkezni etnikai, nemi, vallási, ideológiai hovatartozásra való tekintet nélkül, amennyiben az illető állapota indokoltta teszi a segítő kutya használatát.
- A jelentkezőnek joga van arra, hogy a kiképző szervezet megfelelő tisztelettel odafigyeléssel és gondossággal bírálja el kérelmét és ugyanilyen módon kommunikáljon vele.
- A kliensnek joga van ahhoz, hogy a kiképző szervezet segítségével elsajátíthassa a segítő kutya széles körű és hatékony használatához szükséges ismereteket.
- A kliens jogosult azon ismeretek megszerzésére is, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a társadalomban megfelelően illeszkedhessen be mint segítő kutya gazdája.
- A kliens jogosult arra, hogy kutyával való együttműködése megfelelő módon értékelésre kerüljön, és az átadó vizsgát követően megfelelően alapos utógondozásban részesüljön.
- A kliens jogosan várja el, hogy a kiképző szervezettől megfelelő információkat kaphasson a következő témákban:
 - viselkedési problémák és kezelési lehetőségeik,
 - főbb lehetséges egészségügyi problémák,
 - segítő kutyák jogszabályok szerinti használatával összefüggő problémák.
- A kiképző szervezetnek a klienssel szemben kötelessége, hogy annak személyes adatait bizalmasan kezelje és a kliens előzetes engedélye nélkül harmadik fél részére ne adja tovább.
- A klienseket a kiképző szervezetek nem kötelezhetik arra, hogy a kiképző szervezetet bármilyen módon támogassák, illetve a kiképző szervezetet népszerűsítő tevékenységet folytassanak. E tevékenységeket kienstől csak önkéntes alapon lehet elvárni.

B) Ismertesse az ajtókeresés feladatának követelményeit és oktatásának főbb lépéseit!

Kulcsszavak/kifejtés:

- A kutya felkészültségéhez és temperamentumához való alkalmazkodás.
- Az alkalmazott módszerek és megoldások kiválasztásakor a leginkább célravezető kiképzési technikák kiválasztása (bothasználat, megvezetés, elkapás, klikker, formálás).
- A kutya ideális motiválása, viselkedésének figyelemmel kísérése.

18. tétel

A) Ismertesse a látó vezető technikát! Milyen segítséget ad a sikeres együttműködéshez szükséges személyes viszony kialakításában, a tájékozódóképesség felmérésében az alkalmazása? Hogyan tudja az így szerzett ismeretekre ráépíteni a kutyával való közlekedést?

Kulcsszavak/kifejtés:

- Vezető részéről: kartartás, pozíció, szóbeli utasítások.
- Látássérült részéről: indulás, megállás, követés, fordulás, szintkülönbségek leküzdése (lépcsők), szűk helyen áthaladás, oldalcseré, ajtón áthaladás.
- Bizalom, magabiztosság, helyzetfelismerés, reakcióidő, mozgásfélelem, tájékozódás.

B) Mit értünk értelmes engedetlenség alatt? Hogyan lehet a kiképzés során felkészíteni a kutyát az ilyen viselkedésre?

Kulcsszavak/kifejtés:

- A gazda nem érzi olyasmit, amit a kutya igen, nem engedelmeskedik az elhangzott parancsnak, „felülbírája”.
- Váratlan helyzetek szimulálása (pl. kritikus forgalmi helyzet), magas akadály stb.
- Kutya-gazda kapcsolat erősítése, kölcsönös bizalom, kutya viselkedésének ismerete.

-

19. tétel

A) Miért fontos és hogyan oldható meg a látássérült emberek helyzetének átérzése, személyiségük, viselkedésük megértése? Magyarázza el ennek jelentőségét!

Kulcsszavak/kifejtés:

- Társadalmi és jogi környezet: negatív és pozitív diszkrimináció.
- A társadalmi megítélés megváltoztatása, érzékenyítő tréningek.
- Egyéni érzékenység, személyiség.
- A látássérült emberek helyzetének átélése: a szimulációs módszer (lefedett szemmel való önálló, hosszú fehér bottal, illetve kísérővel történő tájékozódás megtapasztalása).
- Empátiás partneri viszony, nyílt és aktív kommunikáció.
- A kutya fizikai, illetve pszichikai jellegű támogatásában rejlő lehetőségek felmérése.
- Egyedi igényekhez való igazodás, összeillő kutya-gazda párosok kiválasztása (beszédkészség, kiszámíthatatlan mozgások, reakcióidő, segédeszköz-használat).
- Empatikus és türelmes attitűd jelentősége.
- Kompetencia- és dominancia viszonyok kezelése a kliens, kiképző, (nevelő) és kutya viszonylatában.

B) Hogyan érhető el a feltétlen helyben maradás, és miért van nagy jelentősége a vakvezető kutyák kiképzésében? Milyen módszerekkel lehet rávenni egy kutyát arra, hogy ingergazdag környezetben is nyugodtan várja a gazda visszatértét?

Kulcsszavak/kifejtés:

- A kutya ideális motiválása, viselkedésének figyelemmel kísérése, folyamatos visszacsatolás.
- Jutalom (és büntetés) helyénvaló alkalmazása, szükség esetén kontroll érvényesítési technikák helyes alkalmazása.
- A kiképzések időtartamának fokozatos növelése, a kutya teljesítményéhez illeszkedő továbblépés, a gyakorlatok kiterjesztése egyre komplexebb változó ingerkörnyezetekre.

-

20. tétel

A) Ismertesse az elemi rehabilitációs szolgáltatás formáit, az egyes formák előnyeit és hátrányait! Soroljon fel legalább három hazai szolgáltatási helyszínt, sajátosságait, elérhetőségüket!

Kulcsszavak/kifejtés:

Az elemi rehabilitáció akkor valósul meg igazán, ha kliensközpontú (messzemenően figyelembe veszi a szolgáltatást igénybe vevő személy aktuális fizikai, pszichés és családi helyzetét, személyes elképzeléseit és igényeit).

Bentlakásos forma előnyei:

- A látássérült személy kiszakad az eddigi környezetből – új környezetbe kerül.
- Sorstársi közösség segítő ereje intenzíven előtérbe kerül – a személy ráébred, hogy más is hasonló problémával küzd.
- Önállóság kérdése jobban előtérbe kerül.
- Biztosított a mindennapi, rendszeres idejű tréning.
- Nem kell megoldani a be- és hazautazás problémáját.

Bentlakásos forma hátrányai:

- A látássérült személy kiszakad a megszokott, családi környezetből.
- A bentlakás esetleges kényszerítő volta (például nagy távolság a rehabilitációs központtól) esetlegesen szorongást válthat ki a személyből.
- Új, ismeretlen személyekhez, körülményekhez kell alkalmazkodnia.
- Semmiképp nem elkerülhető a sorstársakkal történő intenzív kapcsolat.
- Az intézményi körülmények a látássérült személyben a társadalmi kirekesztettség érzését kelthetik, hiszen csak nemlátókkal lakik együtt.

Az ambuláns rendszer előnye:

- Nem kell kiszakadni az otthoni, megszokott környezetből.
- Biztosított a napi kapcsolat a családdal.
- Néhány órás szolgáltatásként is igénybe vehető.
- A kliens szabja meg, hogy milyen szolgáltatásokat vesz igénybe.
- A kért szolgáltatás bármikor megismételhető.
- Nincs adott időkeret, hanem a tréning idejét a kliens egyéni haladási képessége szabja meg.

Az ambuláns rendszer hátrányai:

- Esetenként fizikailag megterhelő a beutazás, ami csökkenti a hatékonyságot.
- Nincs napi szintű intenzív kapcsolat a sorstársakkal.
- Meg kell oldani a napi szintű beutazást a központba.
- A sorstársi közösség pozitív hatása elmarad.

B) Laikus érdeklődők számára is érthető módon magyarázza el, hogy hogyan lehet „járdabiztossá” tenni a kutyát!

Kulcsszavak/kifejtés:

- A kutya felkészültségéhez és temperamentumához való alkalmazkodás az alkalmazott módszerek és megoldások kiválasztásakor.
- A kutya ideális motiválása, viselkedésének figyelemmel kísérése, folyamatos visszacsatolás.
- Jutalom (és büntetés) helyénvaló alkalmazása, szükség esetén kontroll érvényesítési technikák helyes alkalmazása.
- Ingerszegény környezetben a pórázon vezetéstől indulva fokozatosan felépíteni a megbízható járdán közlekedést. Váratlan helyzetek szimulálása (pl. botlás, toppantás, kritikus forgalmi helyzet: segítő kerékpárral, vagy motorral az úton).

ZÁRADÉK

A dokumentum elektronikus aláírással hitelesített

BM/29229-6/2023.